

Riigikogu
riigikogu@riigikogu.ee

Teie 23.09.2026 nr 2-3/15-608

Meie 07.10.2026 nr 4.2-3/2269-2

**Vastus Riigikogu liikme kirjalikule
küsimusele (KK 608)**

Lugupeetud Riigikogu esimees

Vastan Riigikogu liikme Aleksandr Tšaplõgini kirjalikule küsimusele hooldekodude kohta.

1. Kui palju inimesi Eestis praegu saab tuge või hüvitist seoses sugulase eest kodus hooldamisega ja milline on sellise toetuse keskmine suurus kuus?

Hooldajatoetus on sotsiaalhoolekande seaduse alusel kohaliku omavalitsuse korraldatava sotsiaalabi osa. Hooldajatoetuse maksmise tingimused ja suuruse kehtestab kohalik omavalitsus oma sotsiaalhoolekandeline abi andmise korras. Seadus kohustab omavalitsust hindama nii hooldust vajava inimese abivajadust kui ka teda hooldava inimese toetusvajadust ja tegelikku hoolduskoormust.

2025. aastal oli unikaalseid hooldajaid kogu aasta jooksul kokku 10180. Detsembris 2025 maksti toetust hooldamise eest 8111 inimesele, neist täisealise inimese hooldamise eest 7486 inimesele. Detsembris maksti toetusi kokku 498 605 eurot, sealhulgas täisealise inimese hooldamise eest 446 090 eurot. Keskmine toetus oli seega 2025. aasta detsembris kõiki hooldatavaid arvestades 61,47 eurot ning ainult täisealiste hooldatavate puhul 59,59 eurot kuus. Oluline on, et statistika kajastab hooldajaid tervikuna ega erista, kui paljud neist on hooldatava sugulased.

2. Kui erinevad on toetuste suurused ja nende andmise tingimused erinevates kohalikes omavalitsustes? Kas Sotsiaalministeerium peab põhjendatuks olukorda, kus inimest, kes teeb tegelikult sama hooldustööd, sõltub toetus tema elukohast?

Täisealise inimese hooldajale makstav hooldajatoetus jääb kohalikes omavalitsustes ligikaudu 25–150 euro vahele kuus, puudega lapse hooldajale 30–210 euro vahele. Need vahemikud on indikatiivsed, sest omavalitsused on kehtestanud erinevad toetuse määrad ja tingimused. Toetuse saamine võib sõltuda näiteks hooldusvajaduse ulatusest, puude raskusastmest, hooldaja töötamisest või õppimisest, hooldaja ja hooldatava elukohast ning sellest, milliseid muid teenuseid inimene juba kasutab.

Erinevused tulenevad sellest, et sotsiaalabi korraldamine on kohaliku omavalitsuse ülesanne ja seadus jätab omavalitsusele otsustusruumi. Samas peab abi lähtuma inimese tegelikust abivajadusest ning omastehooldaja puhul tema tegelikust hoolduskoormusest. Seega ei peaks

abi sisuliselt sõltuma üksnes inimese elukohast või formaalsest staatusest, vaid hinnatud vajadusest.

3. Milline on praegu riigi ja kohaliku omavalitsuse poolt avalike vahendite keskmine summa ühe inimese kohta, kes viibib hooldekodus ööpäevases üldhoolduses?

2025. aastal sai ööpäevaringset üldhooldusteenust aasta jooksul kokku 16 755 inimest. Keskmine kogukulu ühe teenusesaaja kohta oli 50,37 eurot ööpäevas. Avaliku sektori ehk riigi ja kohaliku omavalitsuse vahenditest kaeti keskmiselt 23,51 eurot inimese kohta ööpäevas ehk 46,67% keskmisest kogukulust.

Hooldereformi järel on avaliku sektori osakaal üldhoolduse rahastamisel oluliselt kasvanud. Enne reformi jäi inimese ja tema lähedaste kanda ligikaudu 80% teenuse hinnast; 2025. aastal oli nende osakaal keskmiselt umbes 53%.

4. Kas ministeerium on teinud arvutused, kui palju läheb riigile ja kohalikele omavalitsustele maksma ühe inimese hooldamine hooldekodus võrreldes sarnase hooldusvajadusega inimese hoolduse tagamisega kodus?

Sellist üks-ühele võrreldavat arvutust ei ole tehtud. Selleks tuleks võrrelda sama suure hooldusvajadusega inimesi ning samas mahus osutatavat abi.

Hooldekodus on valdavalt inimesed, kes vajavad kõrvalabi ja järelevalvet ööpäevaringselt. Koduteenust sellises mahus üldjuhul ei osutata, mistõttu ei saa olemasolevate kulude põhjal võrrelda hooldekoduteenuse hinda ja samaväärse ööpäevaringse koduse hoolduse maksumust.

Seejuures on sotsiaalhoolekande põhimõtte eelistada võimaluse korral abi, mis võimaldab inimesel oma kodus edasi elada. Hooldereformi mõjuanalüüs on 2026. aastal valmimas ning selle tulemuste avalikustamine on kavandatud 2026. aasta IV kvartalis.

5. Kas ministeerium kaalub ühtse riikliku hüvitissüsteemi loomise võimalust sugulastele, kes osutavad pidevat hooldust eakale inimesele või puuetega inimesele kodus?

Praegu määrab inimesele hooldaja kohalik omavalitsus ning võib maksta hooldajale hooldajatoetust. Toetuse tingimused ja suuruse määrab kohalik omavalitsus. Sotsiaalministeeriumil ei ole praegu plaani hooldaja määramise ja hooldajatoetuse maksmise süsteemi riigistada.

6. Kas kaalutakse mudelit, mille kohaselt võiks pärast inimese hooldusvajaduse hindamist perele maksta teatud osa vahenditest, mille riik või omavalitsus muidu suunaks tema hoolduse eest tasumiseks spetsialiseeritud asutuses?

Sellist ühtset mudelit, kus perele tekiks automaatselt õigus saada kindel osa võimalikust hooldekodukulust rahalise hüvitisena, praegu ette nähtud ei ole.

Kohalik omavalitsus võib aga pärast abivajaduse hindamist korraldada abi paindlikult – näiteks pakkuda koduteenust, muid kodus elamist toetavaid teenuseid või maksta hooldajatoetust.

Hooldereformiga suurendas riik kohalike omavalitsuste rahastust. 2026. aastal laekub omavalitsustele reformiga seotud tulumaksu ja tasandusfondi muudatuste tulemusena arvestuslikult ligikaudu 70 miljonit eurot – umbes 61 miljonit tulumaksust ja 9 miljonit tasandusfondist. Raha ei ole mõeldud ainult hooldekodukohtade eest tasumiseks, vaid seda saab kasutada ka kodus elamist toetavate teenuste korraldamiseks.

7. Kas ministeerium peab võimalikuks kehtestada mitu hüvitise taset sõltuvalt inimese hooldusvajaduse astmest — näiteks perioodilise abi, igapäevase hoolduse ja ööpäevase hoolduse vajaduse korral?

Sellise astmelise süsteemi rakendamine on kohalikel omavalitsustel võimalik juba praegu. Hoolduse korraldamine on kohaliku omavalitsuse ülesanne ning sotsiaalhoolekande seadus võimaldab abi ja toetusi diferentseerida inimese tegeliku abivajaduse järgi. Seega võib omavalitsus näiteks eristada osalist, igapäevast ja väga suurt hooldusvajadust ning siduda nendega erineva abi või toetuse mahu.

8. Kuidas kontrollib riik täna hooldekodude hoolduse tegelikku kvaliteeti? Kui palju kaebusi hoolduse kvaliteedi kohta laekus 2024., 2025. ja 2026. aasta möödunud perioodil, kui palju kontrolle tehti ja kui palju rikkumisi tuvastati?

Sotsiaalkindlustusamet (SKA) teeb üldhooldusteenuse üle riiklikku ja haldusjärelevalvet ning kontrollib teenuse vastavust sotsiaalhoolekande seadusele, selle alusel kehtestatud nõuetele ja üldtunnustatud kvaliteedipõhimõtetele.

Riiklik järelevalve tähendab, et SKA kontrollib neid eraettevõtjaid või muid mittetulunduslikke teenuseosutajaid, kes osutavad sotsiaalteenuseid tegevusloa alusel. Haldusjärelevalve seevastu toimub haldussüsteemi sees ehk kontrollitakse kohalike omavalitsuste hallatavaid asutusi, kus sotsiaalteenuseid osutatakse. Järelevalves kontrollitakse üldhooldusteenuse osutamise vastavust sotsiaalhoolekande seadusele (SHS § 20 - 22¹), sotsiaalkaitseministri 19.06.2023 määruses nr 36 „Nõuded väljaspool kodu osutatavale ööpäevaringsele üldhooldusteenusele“ (määrus) kehtestatud nõuetele ja majandustegevuse nõuete täitmist tulenevalt majandustegevuse seadustiku üldosa seaduse (MSÜS) § 30 lõikele 2. Järelevalve käigus hinnatakse, kas teenus on asutuses korraldatud kehtivatele nõuetele vastavalt. Samuti hinnatakse järelevalve läbiviimisel üldtunnustatud kvaliteedipõhimõtete täitmist üldhooldusteenuse osutamisel (SHS § 3 lõige 2).

Sotsiaalkindlustusameti poole pöördui üldhooldusteenuse osutamisega seotud küsimustes 2024. aastal 70 korral, 2025. aastal 119 korral ja 2026. aastal seni 73 korral.

Neid arve ei saa käsitleda üksnes hoolduse kvaliteedi kohta esitatud kaebuste arvuna, sest nende hulgas on ka muid üldhooldusteenusega seotud pöördumisi.

Sotsiaalkindlustusamet viis 2024. aastal läbi 37 üldhooldusteenuse järelevalvet (tegevuskohti oli 41) ja 17 järelkontrolli. 2024. aastal tuvastati üldhooldusteenuse järelevalvete käigus kokku 106 rikkumist.

2025. aastal viis SKA läbi 43 järelevalvet ja 30 järelkontrolli. 2025. aastal tuvastati üldhooldusteenuse järelevalvetes kokku 133 rikkumist.

Käesoleval aastal on läbi viidud 29 üldhooldusteenuse järelevalvet, 11 järelkontrolli ja tuvastatud 47 rikkumist.

9. Millised miinimumnõuded kehtivad hooldustöötajate arvu kohta ühe elaniku kohta päeval ja öösel ning kuidas kontrollitakse nende tegelikku järgimist?

Teenuseosutaja peab tagama tegevuskohas ööpäevaringselt vähemalt ühe hooldustöötaja kuni 36 teenusesaaja kohta. Päeval peab 12 järjestikuse tunni jooksul olema kohal vähemalt üks hooldustöötaja või abihooldustöötaja kuni 12 teenusesaaja kohta. Päevase suhtarvu hulka arvestatakse ka ööpäevaringselt kohal olevad hooldustöötajad.

Näiteks kuni 36 teenusesaaja korral peab päeval olema kohal kokku vähemalt kolm hooldus- või abihooldustöötajat ning muul ajal vähemalt üks hooldustöötaja. Teenuseosutaja peab oma töötajate koosseisu ja töökorralduse kujundama nii, et need suhtarvud oleksid töö- ja puhkeaja nõudeid arvestades tagatud ööpäevaringselt kogu aasta jooksul.

Teenust vahetult osutavate töötajate arvu kontrollib SKA järelevalve käigus muu hulgas paikvaatluse ja töötajate töögraafikute alusel.

10. Kuidas peaks sugulane tegutsema, kui ta avastab, et hooldekodus elav lähedane ei saa süstemaatiliselt õigeaegset hügieeni- või muud vajalikku hooldust? Milline riigiorgan on kohustatud sellise kaebuse läbi vaatama?

Kui lähedane märkab, et hooldekodus elav inimene ei saa vajalikku hooldust – näiteks teda ei aidata õigel ajal hügieenitoimingutes, söömisel või liikumisel või talle ei osutata hooldusplaanis ette nähtud abi –, tuleks esmalt pöörduda kirjalikult hooldekodu juhi või hooldusjuhi poole. Pöördumises tasub probleem võimalikult konkreetset kirjeldada ja paluda see lahendada.

Kui probleem ei lahene, kordub või on süsteemne, tuleks pöörduda Sotsiaalkindlustusameti poole. Sotsiaalkindlustusamet on üldhooldusteenuse peamine riiklik järelevalveasutus ning kontrollib, kas hooldekodu täidab sotsiaalhoolekande seaduses ja selle alusel kehtestatud nõudeid.

Kui küsimus puudutab inimese põhiõiguste või inimväärikuse tagamist, võib pöörduda ka õiguskantsleri poole. Õiguskantsler kontrollib hooldekodusid nii avalduste alusel kui ka omal algatusel ning hindab muu hulgas, kas inimesele on tagatud vajalik hooldus, privaatsus, väärikas kohtlemine ja turvaline elukeskkond.

Kui probleem puudutab hooldekodus osutatavat tervishoiu- või õendusteenust, tuleb sõltuvalt küsimusest pöörduda tervishoiuteenuse osutaja, Terviseameti või Tervisekassa poole.

Kui inimese elu või tervis on vahetus ohus või on alust kahtlustada kuritegu – näiteks füüsilist väärkohtlemist või abita jätmist –, tuleb pöörduda politsei poole või kiire ohu korral helistada 112.

Muude probleemide puhul sõltub pädev asutus küsimuse sisust: Terviseamet tegeleb tervishoiu ja terviseohutusega, Päästeamet tuleohutusega ning Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet tarbijaõiguste, tehnilise ohutuse ja ligipääsetavusega.

11. Kas Sotsiaalministeerium peab praegust pereliikmetest hooldajate toetamise süsteemi piisavaks? Kui ei, siis milliseid konkreetseid muudatusi ja millise tähtaja jooksul kavatseb ministeerium välja pakkuda?

Eesmärk on, et lähedase hooldamine ei tooks kaasa tööturult kõrvale jäämist, majandusliku toimetuleku halvenemist ega hooldamist inimese enda tervise arvel. 2023. aastal jõustunud hooldereformiga suurendati kohalike omavalitsuste võimalusi rahastada nii üldhooldust kui ka kodus elamist toetavaid teenuseid. Teenuste parem kättesaadavus aitab vähendada ka lähedastele langevat hoolduskoormust.

Omastehooldajate toetamise süsteemi arendamine jätkub. 2026. aastal valmivad hooldereformi mõjuanalüüs ja elanikkonna hoolduskoormuse kordusuuring. Nende tulemuste põhjal hinnatakse, millised probleemid vajavad täiendavaid lahendusi ning kas muudatusi on vaja teenuste korralduses, rahastuses või õigusaktides. Tulemused on kavas avalikustada aasta lõpus.

Lisaks on arendatud omastehooldajatele praktilist tuge. Sotsiaalministeeriumi tellimusel on Eesti Puuetega Inimeste Koda loonud omastehoolduse veebiplatvormi ning pakub madala läve tuge, sealhulgas nõustamist ja tugigruppe.

Oluline on, et omastehooldaja enda toimetulek, tervis ja võimalus töötada oleksid toetatud ning hoolduskoormus ei jääks üksnes pereliikme kanda.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Karmen Joller
sotsiaalminister

Sirlis Sõmer-Kull
Sirlis.Somer-Kull@sm.ee

Gerli Baida
Gerli.Baida@sm.ee